

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА X • БРОЈ 185. • 10. ФЕБРУАР 1981.

ЦИЈЕНА 4 ДИНАРА

ПРОШIREНА СЛЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА САВЕЗА КОМУНИСТА

СРЕДЊОРОЧНИ ПЛАН РАЗВОЈА У ЦЕНТРУ ПАЖЊЕ

На проширеој сједници Комитета Општинске конференције Савеза комуниста, којој су присуствовали и представници друштвено-политичких организација, Скупштине општине и Извршног одбора СО, разматрано је питање досадашњих активности на доношењу средњорочног плана развоја општине. Присутне су исцрпно информисали Лазар Шољага, предсједник Комисије за друштвено-економски развој при Општинској конференцији Савеза комуниста, и Љубо Рајсновић, предсједник Извршног одбора СО.

— Материјали које разматрамо — рекао је између осталог, Лазар Шољага — у

Пред III конгрес самоуправљача

У Општинском вијећу синдиката одржан је састанак с предсједницима и секретарима основних организација синдиката, односно основних организација ЦК. Циљ састанка био је: договор о вођењу јавне расправе у вези одржавања Трећег конгреса самоуправљача Југославије.

У уводном излагању Милорада Дапчевића, секретара Вијећа, у дискусији истакнуто је да су створене све основне претпоставке да се и код нас отпочне с јавном расправом о смјерницама и темама за III конгрес самоуправљача Југославије. Речено је да се у јавној расправи мора обезбједити широк, стваралачки и демократски дијалог радничке класе о досадашњем раду, успесима, тешкоћама, као и правцима нашег будућег самоуправног развоја. Јавна расправа о смјерницама и темама, које су само повод за њу, трајаће до краја марта, а о нацрту резолуције све до Конгреса.

Било је, такође, ријеч о „Монтенегротуристу“ — носиоцу саопштења за тематски подручје: „Самоуправно повезивање и удрживање на основама дохотка, битан чинилац друштвене репродукције, самоуправног планирања и развоја“. Указано је на информисање као на важну компоненту у предконгресној активности. Поменуте су, с тим у вези, обавезе које имају листови „Приморске новине“ и „Монтенегротурист“.

Напоменимо и то да ће јавну расправу пратити и усмјеравати одбор који је формирало Општинско вијеће синдиката.

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

Од овог броја цијена „Приморских новина“ је четири динара по примјерку. Ради тога и годишња претплата на лист износи:

— За нашу земљу 100 динара (80 динара претплата, а 20 динара поштански трошкови);

— за иностранство 280 динара (80 динара преплата, увећана за 200 динара поштанских трошкова).

Молимо читаоце који желе да обнове претплата за 1981. годину да то учине најкасније до 1. марта. У противном, обуставиће им се даље слање листа.

Ствари су синтеза свих субјеката планирања на овом по друштву, које је обрадила служба Извршног одбора Скупштине општине. С обзиром да је ово преднајтија плана, потребна је максимална активност, у првом реду Савеза комуниста, да се усагласе сви појединачни планови како не би дошло до диспропорције било када се тиче ООУР-а, СИЗ-ова или мјесничких заједница. На основу општих поставки и друштвено-политичких опредељења дужни смо прилагодити средњорочни план развоја нашим специфичним условима и привредној структури.

Планови нијесу само спискови потреба и жеља

У материјалима који су резултат вишејесечних расправа и разматрања уочава се да много питања нијесу до краја формулисана. То је резултат још увијек недовољно проученог метода самоуправног планирања. Наме, планирању се приступа на стари начин, што се негативно одражава на усклађеност плана с потребама и могућностима ислаца гранирања.

Чињеница је да свака основна организација удруженог рада уноси у план списак потреба и жеља, а не води рачуна о другим елементима, који су битни за реалније планирање, као што

предвиђено Законом о удруженом раду, ту, готово, нико није одмакли ни корака напријед. Још су на снази купопродајни односи, што је сасвим супротно захтјевима поменутог закона. И гује потребна интервенција, како би се успоставили чврсти доходни односи у организацијача туристичко-угоститељских дјелатности. Односи између радне заједнице и заједничких служби „Монтенегротуриста“ и основних организација удруженог рада, такође, почивају на чистим буџетским односима, што се убудуће не би смјело толерисати.

Послије земљотреса задржали смо све организационе облике удрживања које смо имали и прије, а и ту би требало извршити одређене трансформације у односу на даљу егзистенцију појединачних организација. Оне су остале без основних услова за пословање, било да су им објек-

што су организације за домаћу радиошт у Будви и Петровцу, на том плану није ништа урађено, иако ни оне немају услове за рад, тако да већ у следећој сезони постоји опасност да дођу у тешку ситуацију у погледу обезбеђења дохотка.

Сљедеће питање које би требало дефинисати је однос „Монтенегротуриста“ и „Јадрана“. Оно се одавно поставља на скуповима као својеврstan проблем. Још увијек је отворено питање ко треба да буде носилац снабдијевања и какав је статус „Јадрана“ у односу на „Монтенегротуриста“. И овде предстоји одређена реорганизација, како би се потрошачи обезбеђили квалитетнијом робом и ефикаснијом услугом, као и да се реше односи између ове две орга-

(Наставак на 2. страни)

Из албума Славка Вукчевића: Јутро у Будви

План општине за 1981. годину

Годишњим планом општине, који се налази у процесу усвајања, утврђени су најважнији правци дјеловања, задаци и мјере развоја у 1981. години. Притом се полазило од достигнутог степена друштвено-економског развоја, потреба борбе за остваривање политике економске стабилизације, савлађивању посљедица катастрофалног земљотреса и циљева и задатака утврђених друштвеним планом.

Друштвени бруто-производ вод процјењује се да ће у 1980. години износити 1,529.307,000, а за 1981. годину планира се на 1,701.134,000 динара.

Процјена штета од земљотреса износи 736 милијарди стarih динара. Од тога на материјалним добрима у грађанској својини отпада 198 милијарди, а у друштвеним секторима 628 милијарди. За реализацију програма 1979. године добијено је 62 милијарде, планом обнове и изградње за прошлу годину пред-

вијено је 135. а до краја 1986. остаје још 431 милијарде динара. Од тога износа планира се да ће се у овој години добити 90 милијарди, путем иностраних кредита обезбиједиће се 70 милијарди, што значи да ће се у 1981. години инвестирати 160 милијарди, и то за стамбене потребе 40, ООУР „Авала“ 35, ООУР „Могрен“ 10, хотел „АС“ 20, ООУР „Палац“ 15, Средњошколски центар 15, Стари град 15 и за остале потребе 10 милијарди стarih динара.

У области туристичко-угоститељске дјелатности предвиђа се да ће бити остварено 2,7 милиона поћења, од тога 825.000 поћења страних туриста и девизни прилив од 11 милиона долара.

Раст друштвеног производа од 14,7% заснива се на потпунијем коришћењу производних капацитета, активирању обновљених објеката и проширењу капацитета у туризму, индустрији и другим привредним областима.

Нацрт одлуке о промјенама Статута општине

Нацрт одлуке о промјенама Статута општине је припремљен и предложен Скупштини општине да га даде на

јавну дискусију. Како се очекује, Скупштина општине ће га разматрати на заједничкој сједници свих вијећа, са званијем за 12. фебруар. Најбитније промјене односе се на досљедније остваривање начела о колективном раду, одлучивању и одговорности и примјени једногодишњег мандата и предсједавајућег.

Предвиђа се да се предсједник Скупштине и предсједници вијећа бирају из реда делегата на вријеме од једногодишње мандатне године и да не могу бити поново бирани на те функције у току трајања мандата, нити два пута узастопно.

Чланови Извршног одбора именују се на четири године, а, изузетно, могу бити именованы два пута узастопно на исту функцију. Предсједник Извршног одбора бира се на вријеме од двије године и не може бити поново биран на исту функцију у току трајања мандата, нити два пута узастопно.

АКТУЕЛНО

КАКО ОБНАВЉАТИ И УНАПРЕЂИВАТИ СТАРИ ГРАД

Обнова Старог града сигурно је најтежи, најсложенији и најважнији задатак који нашу општину чека. То је посао који не захтијевати много дуготрајног и упорног рада уз пуно ангажовање великог броја друштвених субјекта, и свих власника порушених објеката. Он ће, истовремено, захтијевати сталну помоћ и сарадњу надлежних друштвених и стручних институција ван наше општине, а обавиће се успешном и рационално само ако се осигура пуно демократско одлучивање кроз самоуправне органе свих организација које тај процес воде и у њему учествују. Са тим циљем „Приморске новине“ објављују у нешто скраћеном обиму програм обнове Старог града, који је израдио Самоуправна интересна заједница културе и науке општине Будва, али само као основ за дискусију, позивајући све заинтересоване да у њој учествују.

ШТЕТА ПРОДИЈЕЊЕНА НА 150 МИЛИЈАРДИ СТАРИХ ДИНАРА

Катастрофалним земљотресима од 15. априла и 24. маја 1979. године од укупно 184 стамбених и пословних објеката у Старом граду (брuto површине 37.500 квадратних метара) струшено је и тешко оштећено 118, знатно оштећено 41, лакше оштећено 20 објеката, док је остало неоштећено свега пет. Више од 300 домаћинстава са 1000 становника остало је без крова над главом, а срушено је или тешко оштећено и 80 пословних објеката у којима се одвијала угоститељска, трговинска и занатска дјелатност. Поред стамбених и пословних објеката, срушене су школе, музеји, умјетничке галерије, општински архиви, а велика оштећења пре трпели су и сакрални и фортификациони објекти — цркве, градске зидине и стара градска тврђава.

Према процјени комисије Републичког завода за заштиту споменика културе СР Хрватске из Загреба, која је утвrdila степен оштећења на објектима у Старом граду, укупан обим штете износи 150 милијарди (старих) динара, а од тога штета на стамбеним и пословним објектима износи 64 милијарде (43%), комуналној инфраструктури 42 (28%), фортификационим објектима 26 (17%), сакралним објектима — осам милијарди старих динара (5%), док је за израду пројектне документације предвиђено 10 милијарди (7%).

У горњи износ није ушла штета на покретном споменичком фонду, као ни штета коју су организације и грађани имали на покретној имовини.

Одмах након земљотреса отпочела су консултовања са стручњацима из земље и иностраница са циљем да се дође до сазнања како треба обновити стару Будву, каква она треба да изгледа и којим путевима до тога доћи. Велику помоћ у томе пружили су Републички завод за заштиту споменика културе и остале надлежне републичке институције. У том значајном дијелу припремног посла потврђено је сазнање да је Стари град као споменично урбano језгро, јединствен културно-историјски споменик, с великим амбијенталном и културно-историјском вриједношћу, који пружа могућност богате економско-туристичке валоризације. Из таквог сазнања проистиче обавеза да Стари град што прије треба обновити и изградити — чим се за то стече потребни услови. Старом граду треба вратити улогу, коју је имао у животу читаве општине, с тим што та улога треба да буде много значајнија и ефикаснија. Обнов

ма као: кожне галантерије, обуће, кристалног стакла), за натске радње с посебним најаском на умјетничке старе занате (фризерски салони, јувелири, филиграни, фотографи, златари, умјетничка керамика, кројачи, обућари, часовничари, израда предмета од школки, резбари).

У простору за организацију културних и умјетничких садржаја треба обезбиједити смјештај за институције културе којима је природно мјесто у Старом граду (музеј, археолошка збирка, општински архив, галерије слика); за умјетничке садржаје обезбиједити простор за сликарска атељеа, продајне галерије, радионице умјетничке тапiserije, разне производе примијењене умјетности.

На већем слободном простору, као што је стара цитаја дела, треба обезбиједити простор за музичке, драмске и фолклорне приредбе, затим у Старом граду простор за луксузну капетанију, царину пасажу контролу и поморску агенцију.

СТАРИ ГРАД ТРЕБА ДА БУДЕ НАСТАЊЕН

Стари град треба да буде настањен стајним становницима и њему треба вратити живот који се у њему одвијао преко 2000 година. У том циљу треба вратити власнике зграда у њихове објекте када буду изграђени, а у простору где се не буду вратили бивши власници треба насељавати друге породице.

Власницима кућа, који су живјели у Старом граду треба помоћи да обнове своје куће и да се у њима што прије врате. Њихово поновно насељавање је и друштвени интерес, који произлази из чињенице да је стара Будва туристички бити најинтересантнија ако буде насељена њеним становницима.

С обзиром на чињеницу да ће извјестан број објеката у Старом граду након обнове бити слободан из разних разлога, за њихов стамбени дио треба одредити намјену, а тај простор може служити за стално становљање по основу стварског права, однос о да купопродајом пређе у власништво, затим као становица одмор, који би били продајни лицима из области друштвеног живота, умјетности, спорта, чији би боравак у Будви био интересантан с туристичког становишта и, најзад, као туристички смјештај апартманског типа у друштвеном сектору.

Простор за становљање, који обновом треба да се обезбиједи власницима кућа и будућим становарима, треба да буде посве друкчији од ранијег и да задовољава захтјеве модерног становљања и стамбеног конфора. То ће се омогућити изградњом и увођењем комплетне комуналне инфраструктуре, пројектовањем и изградњом становова са потпуним конфором и по савременим стандардима становљања.

ОБЕЗБИЈЕДИТИ СТРУЧАН И СТАЛАН НАДЗОР

У обновљеним кућама и будућим становима треба да буде извјестан број соба за издавање туристима. То је и прије земљотреса био, а у обновљеној Будви треба да бу-

Поглед на главну улицу Старог града

де још више смјештајни простор који је највише времена у сезони био коришћен. На тај начин овај дио простоја је у Старом граду био економски врло ефикасно валоризован, а приходи од ове дјелатности омогућије власницима кућа да враћају друштву средства која су добили за обнову и изградњу својих објеката.

У процесу обнове Старог града посебна пажња мора бити посвећена антисеизмичком осигурању, а конструкција врјешења морају бити таква да нитим не угрозе амбијенталне, архитектонске и историјске вриједности објеката.

Степен њиховог антисеизмичког осигурања треба да буде такав да у евентуалним земљотресима не може да дође до рушења објеката. Детаљним сеизмогеолошким истраживањима, одговарајућим конструктивним рјешењима у пројектовању и строгим надзором у извођењу треба обезбиједити ову врло значајну компоненту обнове Старог града. То ће се постићи ако истраживања, студије, програмирање и пројектовање буду обављене строго по захтјевима одговарајућих објеката (археологија, историја умјетности, сеизмогеологија, економија, статика).

На тим пословима ће се, свакако ангажовати специјалистичке организације, чија је стручност у пракси потврђена. У фази извођења радова треба осигурати врло строг и стални надзор, а у све послове на обнови ће се обезбиједити и потпуни увид и утицај свих организација и грађана општине, посебно Мјесне заједнице Будва I, која обухвата Стари град.

ПРАВО И ОБАВЕЗА ВЛАСНИКА

Обнову Старог града треба решавати организовано и комплетно, нарочито у фази

истраживања и изrade пројектне документације. У том циљу не дозволити никакве изоловане интервенције на објектима прије потпуног за вршетка фазе истраживања и пројектовања. Изузетак може да буде једино заштита од пропадања поједињих дјелова зграда или материјала.

Након завршетка припреме фазе и изrade комплетне пројектне документације може, и треба да дође до обнове објеката од стране њихових власника. Сваки од њих добије безнакнаду да проклади за своју кућу, а радове ће моći изводити само по тим пројектима.

Обнова порушених кућа је, истовремено, право и обавеза њихових власника уколико се тог права не одређује уз накнаду у корист другога. Прво им је осигурено, чим буду готови пројекти, а обавеза је да уз помоћ друштва изврше обнову на начин и у вријеме које им друštvo одреди.

У Одбоју за обнову Старог града треба да буду именованi квалифицирани људи из друштвеног, привредног и културног живота општине, као и представници грађана Мјесне заједнице Будва I, а његова основна дужност бића ће да обезбиједи услове обнове и изградње како то захтјевају интереси општине као друштвене и привредне целине.

У Заводу за изградњу треба да се формира радна јединица за обнову Старог града која, поред редовних инвеститорских послова, треба да води и врло компликовани процес рјешавања имовинско-правних односа између СИЗ-а за културу и свих власника објеката у Старом граду.

У НАРЕДНОМ БРОЈУ:
ПРЕДЛОЗИ ЗА ФИНАНСИЈАЊЕ ОБНОВЕ И ИЗГРАДЊЕ

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Ускоро одобравање кредита

Послије свестраних припрема, усклађивања, усаглашавања и јавне расправе, Извршни одбор Скупштине општине утврдио је предлог одлуке о условима и начину одобравања кредита грађанима за отклањање посљедица катастрофалног земљотреса. Очекује се да ће Скупштина општине, на сједници сазваној 12. фебруара, донијети одлуку и да ће, након тога, Будванска основна банка почети одобравати кредите.

ПРАВО НА КРЕДИТ

Право на добијање кредита имају власници станова, стамбених зграда и привредних објеката, порушених или оштећених у катастрофалном земљотресу, носиоци станарског права на становима у друштвеној својини, који враћају стан даваоцу, друштвено-правном лицу са сједиштем на територији наше општине, грађани који су имали пребивалиште на територији општине на дан 15. априла 1979. године, а који немају стан или стамбену зграду у својој или својини члана домаћинства, односно стан у друштвеној својини или су становали у баракама.

УСЛОВИ ЗА ОДОБРАВАЊЕ КРЕДИТА

Кредити ће се одобравати грађанима под следећим условима:

— да је на дан 15. априла 1979. године био власник оштећеног објекта који се налази на територији наше општине и да је као власник био уписан у јавним књигама у којима се уписује право својине, односно да посједује исправу којом се доказује право својине стечене пре 15. априла 1979. године;

— да је објекат претрпио оштећења у катастрофалном земљотресу и као такав евидентиран у извештајима Општинске комисије за процјену степена употребљивости објекта и у извештају Општинске комисије за процјену висине штете;

— носиоцима станарског права, под условом да у року од једне године врате стан, слободан од лица и ствари, даваоцу стана, друштвено-правном лицу са сједиштем на територији наше општине Будва.

ВИСИНА КРЕДИТА

— за станове или стамбене зграде означене шестим до осмог степена оштећења (црвене)	500.000,00
— за станове односно стамбене зграде означене четвртим и петим степеном оштећења (жуте)	250.000,00
— за станове и стамбене зграде означене трећим степеном оштећења (три зелене)	150.000,00
— за станове и стамбене зграде означене другим степеном оштећења (двоје зелене)	100.000,00

2. За оправку и изградњу привредних објеката који су служили за обављање основне дјелатности, кредити ће се одобравати од 80% до процјењене штете, а не више од:

— за црвено обиљежене објекте	100.000,00
— за жуто обиљежене објекте	50.000,00
— за зелено обиљежене објекте (други и трећи степен)	30.000,00

3. За изградњу, куповину или оправку станови или зграда носиоцима станарског права на становима у друштвеној својини изграђеним од чврстог материјала, кредити ће се одобравати у износу 10.000,00 дин. за 1 м² стамбене површине, али не може износити више од 500.000,00 динара.

4. За оправку, изградњу или куповину станови или стамбених зграда грађанима којима оштећени или уништени, стан (односно стамбена зграда) на дан 15. априла 1979. године истиčivo служио за станови, јер имају у својини или на коришћење друштвени стан, кредит ће се одобравати у висини од 50% процјењене штете а највише до:

— за црвено обиљежене објекте	400.000,00
— за жуто обиљежене објекте	200.000,00
— за објекте обиљежене са три зелене	100.000,00
— за објекте обиљежене са двије зелене	70.000,00

5. За оправку изградњу привредних објеката који њиховим власницима нијесу служили за обављање основне дјелатности, кредит ће се одобравати у висини од 50% процјењене штете а највише до:

— за црвено обиљежене објекте	60.000,00
— за објекте означене жутом бојом	35.000,00
— за објекте означене зеленом бојом (други и трећи степен)	15.000,00

6. Подстанарима, под одређеним условима, до висине обезбијеђених средстава, али не више од 250.000,00 динара.

7. За набавку опреме, трајних потрошних добара и за обнову сточног фонда, одобраваће се кредити у висини од 60% од процјењене штете, а највише до:

— за црвено обиљежене објекте	70.000,00
— за жуто обиљежене објекте	60.000,00
— за зелено обиљежене објекте (други и трећи степен)	40.000,00

Висина кредита по једном домаћинству по свим основама не може се одобрити у износу већем од 600.000,00 динара.

Буџет за 1981. годину — 70.755.960 динара

Предлог буџета за 1981. годину, који је припремљен за усвајање на наредној сједници Скупштине општине, садржи приходе у износу од 70.755.960 динара, разспоред средстава од 70.255.960 динара и текућу буџетску резерву од 500.000 динара.

Приходи буџета обезбеђују се из изворних прихода у укупном износу од 70.755.960 динара. Од овог износа порез из личног дохотка 15.341.000, порез на промет 28.664.970, порез на имовину 8.901.950, таксе 17.688.060 и од осталих прихода 159.980 динара.

У сталну буџетску резерву за 1981. годину издваја се 1,5% од укупно остварених прихода.

Распоред прихода буџета општине за 1981. годину предлаже се овако:

— за личне дохотке	40.721.160
— за заједничку потрошњу	1.620.000
— за материјалне расходе	6.433.000
— за посебне намјене	1.040.000
— за личне дохотке функционера	4.650.000
— за народну одбрану	500.000
— за опрему — гријање	1.000.000
— за отплату ануитета	1.500.000
— за компезације, премије и репресе	80.000
— за финансирање регионалног водовода	350.000
— за финансирање ДДД службе	700.000
— Просветно-педагошком заједништву Цетиње	328.000
— за превоз ученика	300.000
— за школски центар Будва	200.000
— за „Приморске новине“	1.000.000
— за кадровске помоћи	108.000
— за здравствену заштиту	600.000
— за накнаду учесницима НОР и инвалидским додатак	629.300
— за накнаду учесницима ранијих ратова	104.000
— за накнаду носиоцима споменице	145.000
— за мјесну заједницу Будва I	550.000
— за мјесну заједницу Будва II	630.000

— за мјесну заједницу Бечићи	420.000
— за мјесну заједницу Св. Стефан	420.00-
— за мјесну заједницу Петровац	500.000
— за сталну конференцију града Југославије	40.000
— за Заједницу општина СРЦГ	140.000
— за Национални парк „Дурмитор“	126.500
— за Центар за марк. образовање	30.000
— за Титов фонд за стипендирање	10.000
— за ОО ССРН Будва	500.000
— за ОК ССО Будва	710.000
— за Туристички савез Будва	500.000
— за Савез извиђача Будва	100.000
— за Ловачко друштво Будва	30.000
— за Савез цивилних инвалида рата Котор	20.000
— за Савез слијепих Црне Горе Котор	30.000
— за Општ. конф. пенз. и инв. рада Будва	100.000
— за Општ. орган. глувих Котор	17.000
— за Савез рез. војних старешина Будва	20.000
— за Удруж. правос. свеш. СРЦГ Цетиње	100.000
— за Савез горана Будва	60.000
— за пчеларско друштво Будва	50.000
— за Радио клуб УГ ГАН	50.000
— за СИЗ за изградњу и ком. дјел. Будва	9.500.000
— за Сталну буџетску резерву	900.000
— за текућу буџетску резерву	500.000
— за обавезе по задужењу из ранијих година	687.400
— за накнаду СДК-а Котор	150.000

У складу с мјерама за остваривање економске стабилизације, средстава за општу буџетску потрошњу могу да расту 19%, у односу на довођена средства за 1980. годину. Међутим, буџет општине за 1981. годину предвиђа раст од 15%. Ово повећање предвиђа се без увођења нових или повећања постојећих пореза, доприноса и такса.

ОПШТА И ЗАЈЕДНИЧКА ПОТРОШЊА

социјалну и дјечју заштиту — 10.105.000 динара.

ПРОМЕТ НЕПОКРЕТНОСТИ

У циљу отклањања послеција од земљотреса утврђен је предлог одлуке о промету непокретности, по којој земљиште, које није национализовано и које није обухваћено по детаљним урбанистичким планом, зграде, идејнији дјелови зграда и станови, могу бити у промету под условима предвиђеним законом и одлука.

Највећи дозвољен промет на национализованог неизграђеног грађевинског земљишта, као и земљишта које је обухваћено по детаљним урбанистичким планом, изузев између срдника првог и другог зајонског насељеног реда, и то само из једног урбанистичкој парцели.

Ступањем на снагу одлуке, наведено земљиште укњижује се у корист друштвене својине у земљишним књигама Општинског суда у Котору.

Програм припрема за сезону

На недавно одржаној сједници Општинске конференције Социјалистичког савеза и Скупштине Туристичког савеза општине, поред осталог, усвојен је оквирни програм припрема туристичке сезоне 1981. године. Овим програмом сугерише се свим носиоцима туристичке понуде на која питања треба посебно обратити пажњу у програмима за наступајућу сезону. С тим у вези, кад се угостице тиче, указује се на низ питања и појава од чијег благовременог рјешења умногом зависи које ли нам гост бити задовољан или не (ниво услуга, информативна служба, кадрови, хигијена објекта). Исто тако, за трговину, чистоту мјеста, воду и канализацију, плаже, зелене површине, културно-забавни и спорчки живот препоручује се шта појединачни програми из ових дјелатности треба да садрже. Као што смо раније писали, пропуста је било прошле сезоне и у саобраћају, раду инспекцијских служби, као и у туристичкој пропаганди и информативној служби. Инсистира се да све то нађе своје мјесто у плановима припрема туристичке сезоне 1981. године.

С.

ПЕТ ХИЉАДА НОВИХ КРЕВЕТА

Туризам у развоју наше комуне у наредних пет година има апсолутан приоритет. То су показали бројни склопови одржани у задње вријеме, а тако пише и у документима развоја за наредно петогодиште.

До краја овог планског периода треба да се, поред 2500 хотелских кревета које је „прогута“ земљотрес, изгради исто толико нових. Највећи продухват биће изведен на Словенској плажи у Будви, где већ ове године почине изградња јединственог туристичког насеља за 3000 кревета.

С.

Златна плакета „Јадран“

Туристички савез Црне Горе и Републичка самоуправна интересна заједница за туристичку пропаганду и информативну дјелатност у акцији „Бирамо изјобље 80.“ уручила је ових дана Тргновом центру у Будви Златну плакету за квалитет туристичких услуга и допринос развоју туризма у Црној Гори.

Као што је познато, ова велика трговинска кућа почела је рад крајем маја прошле године. Програмом за 1980. годину био је планиран приход од 8,5 милијарди стarih динара, а остварено је, према још непotpunim показатељима, преко 11 милијарди. У прошлој години, која је била поznата по несташици поједињих роба, учињен је напор да објекат буде што боље снабдјевен. У томе се прилично успјело, што најбоље потврђује недавно уручено високо признање.

Колектив Тргновог центра постигао је запажен успјех и у по гледу квалитета услуга иако је у радни однос примио одједном 60 нових радника од којих већина до тада није радила у трговини. Ова радна снага брзо се уклопила у нови посао. Истина, поједињи организациони дјелови нијесу на старту дали очекивање резултате (месници), али се брзо реаговало тако што је проширење особље и начин рада. Доласком нових радника у прдавници меса осјетно је побољшан квалитет услуга и снабдјевеност. Само у јануару овај појон остварио је сто милиона стarih динара промета.

— Тргни центар у оквиру ООУР „Јадран“ чини напоре да оправда признање које му је додијељено као најбољем снабдјевачу у Црној Гори у 1980. години — ре као нам је директор Крсто

Бечићи

Љето све ближе — успомене све љепше

Дошла нам велика зима. Онима на сјеверу: у Србији, Хрватској, Словенији — велика и превелика. Али и нама студено. Најстарији међу нама кажу: скоро не памтимо да је некад било оволовик буре. Превише бура не ваља ни у шали. Ако бисмо их бројили, било их је пет. Свака, најкраћа, двадесетчетири часа. Укупно пре сто и двадесет часова. Баш незабавно. Велика је то муга за грађевине, шуме, за људе још већа. Чини се тешко с^{неки} подносили и физички и психички. Ех, како нам је у тим тренуцима било потребно

но мало љета. Ни успомене нијесу биле наодмет.

А успомена бар има.

МЕЂУНАРОДНИ И НАШ ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР

Кад се послије цетињске петље, низ слалом кривину крене пут Петровица, простру се пред очима Бечићи: плаže, кампови, високи кровови хотела. У срцу Бечића, на десној страни потока, гледано према мору, ушанчио се комплекс угоститељских павиљона. А на главној ресторанској згради, која се са терасом скоро загрлила с Јадранском магистралом, пише: МОЦ — Бечићи. Наслов на први поглед не улига много повјерења. Ех, те наше скраћенице! Та скраћеница, проширења, казује много више: Међународни омладински центар — Бечићи. И много више кад се упозна.

Сигуран сам да ће се мно-
ги сложити кад кажем да је прошla „градитељска“ зима,

прошla много лакше, захваљујући томе што је овај објекат био отворен. А отворен је био с разлогом. Око хиљаду радника на обнови бечићских хотела становало је и хранило се у МОЦ-у. Добронамјерни домаћини радили су као у шпиц сезоне: у ресторану музика, а током свих дана радио је ДИСКО. Тих зимских дана, Међународни омладински центар, претворио се у НАШ центар. Помало је, чак, тужно што овај објекат не ради и ове зиме. А и љето је имало у њему савезника. Млади гости домаћини најрадије су се састајали у алејама и на стазама овог објекта. Тераса, уз звуке поп и рок музике, била је главно састављиште оних који су жељели да на младлачаки начин доживе љето о самдесете године. Популарна пјевачица Лидија Кодрич из вукла је и дала све од себе публици.

Кад се сад прође поред МОЦ-а, кад се погледају жа-
лосне поље буре која је одијела све што је било ста-
клено са објекта, бива нам

криво што се то дододило објекту у коме смо уживали.

Ипак, има наде. Људи из МОЦ-а се спремају да поправе оно што је природа оштетила у својој судбинској игри, и можда ће, чак, крајем фебруара прорадити МОЦОВ ДИСКО!

ФИЛМ

У Будви су одувијек (не баш одувијек, али сигурно од кад „ЗЕТА ФИЛМ“ приказује свој репертоар овде), играли добри филмови. Оними који воле седму умјетност није било потребно да иду у друга мјеста да би видјели бисере свјетских остварења. А од јесени осамдесете, па и ове зиме — осамдесетпрве, филма нема. И то баш овога дина, кад је телевизија потпуно подбацила репертоаром. Кад дувају буре, кад чојек мора да буде сам са собом, с телевизијом, књигом или филмом.

И то није кривица људи. Ни институције. Кривица је природе, а природи се не може скоро ништа. Велики дом „ЗЕТА ФИЛМА“ се адаптира и биће ускоро готов.

Фilm је најсушнија потреба савременог човјека. Будвански репертоар сигурно није за занемаривање. Шта смо све пропустили за ових неколико мјесеци од кад је импровизована башта на Словенској плажи затворена?

Пожелимо, на крају, сами ма се, да зграда „ЗЕТА ФИЛМА“ ускоро буде готова. Кад нам се буде вратио фilm, заборавићемо брзо шта нам се десило.

А ОСТАЛО?

И тако док пролазе студени зимски дани, кад смо сви, мање-више, склоњени у своје станове и куће, уплашени од буре, и љутим на њу, питамо се, питамо. И помало дајемо одговоре себи. Земљотрес, велике кише и у неколико наврата, затим овогодишње буре, све нам је то одузимало дио наших права на уживanje. Ами, сувише изненађени недаћама, помало несналажљиви, дочекали смо још једну зиму — неспремни.

А наше компије кажу не мири се баш лако с тим малим недостајима. У Котору организују маскенбал, културно-умјетничке програме...

Али и ова зима пролази. Други је мјесец године, можда још један и пролеће ће нам доћи. Кад дође љето неће бити потребе за оваквим коментарима.

У месици

Раде ЈОВИЋ

С. Г.

ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★ ОБРАЗОВАЊЕ, КУЛТУРА, УМЈЕТНОСТ ★

Има ријеч: Стијепо Греговић, директор Основне школе „Мирко Срзентић“

У складу програмских и законских опредјељења

Успјех ученика у школи и ваннаставним активностима, сарадња између ћачких родитеља и наставног особља, како теку радови на новој згради и да ли ће она ускоро бити „усељива“ — то су била питања која смо поставили Стијепу Гргевићу, директору Основне школе „Мирко Срзентић“ у Петровцу на Мору. У разговору који је затим вођен, Гргевић је, између осталог, рекао:

— Прошла и ова школска година остане у живом сјећању ученицима и наставницима петровачке школе не само по бројним тешкоћама, проузрокованим разорним земљотресом, већ и по организацији рада, обезбеђивању услова за образовну дјелатност и извршавању програмских задатака у тако отежаним условима.

Сада се ради у матичној школи, која је била напуштена због руинирања, под веома тешким условима, и то у једном дијелу зграде на коме су извршene нужне поправке за привремен рад. Ипак, и поред тешкоћа које условљава стање објекта, цјелокупни васпитно-образовни процес обавља се у складу програмских и законских опредјељења, без знајних одступања и сажимања...

ЗА САВЛАДИВАЊЕ ГРАДИВА — ЧЕТИРИ ДО ПЕТ ЧАСОВА ДНЕВНО

— Сходно педагошким потребама о минимуму услова за образовну дјелатност, логично је очекивати да успјех у овој просветној институцији крене силазном путњом. Али, колектив, спреман за борбу с недаћама, није се колебао, већ је чврсто ријешио да, не признавајући негativan утицај неповољних услова, постигне натпркосјечење резултате, у чему је и успио.

Успјех не изостаје и зато што наставнички и ученички колектив, као и рад свих школских органа и друштvene средине, представљају јединствен педагошки механизам који прилично складно и успјешно функционише. За лагање ученика и наставника углавном задовољава. Поред оних који с пуно жара, љубави и ентузијазма обављају своје задатке има и не знатан број појединача који олако схватају своје обавезе.

У циљу проширења васпитно-образовне дјелатности подстицања склоности и раз

вијања колективне свијести и друштвеног живота код ученика, кроз разне форме креативне и друге наставе организоване су слободне активности. Неке секције — музичка, драмска и ритмичка — редовно постижу изванредне резултате, а има и таквих које не пружају ни онај минимум који нуде услови.

У свеукупном сагледавању залагања ученика и њиховог успјеха често се помињу планови и програми. Слажу се и родитељи и наставници да су нам ученици пре оптерећени и да за цјеловито савлађивање градива треба дневно да раде од четири до пет часова, што је и с педагошког становишта неприхватљиво. Савремена школа захтијева, и ми се у те захтјеве морамо уклапати, садржаје који припремају ученике за самообразовање. Зато наставни процес треба организовати тако да ученици сами раде, размишљају и системски користе уџбенике и простијетни радника...

САРАДЊА ПОРОДИЦЕ И ШКОЛЕ

— Неопходно је да школа, поготову у мањим мјестима, што је случај с Петровцем, представља најзначајнији фактор културног преобразовања и развијка, као и центар окупљања разноврсних активности на широком плану друштвеног живота. Кроз свој дугогодишњи рад Основна школа „Мирко Срзентић“ је то на најбољи начин потврдила. Резултати с различитих такмичења и јавних наступа општинских, републичких и савезних то су најбоље показали. Успјехе потврђују бројне дипломе, пехари и друга признања која чекају да украсе витрине нове школе и подстакну ученике и васпитаче на још већа прегалашта. Нема готову ни једне културне манифестације у којој ова школа није свестрано укључена, најчешће као њен главни носилац. Сви

Стијепо Гргевић

значајнији датуми из наше прошlosti редовно су пропраћени богатим програмима, уз масовно присуство грађана. Разноврсне су и друге културне и друштvene манифестације које школа остварује, захваљујући покртвованом раду и залагању ученика и радника...

У сагледавању свих компоненти које утичу на свеукupnu активност школе посебно место заузима сарадња породице и школе. Може сазнатије да се не схвата — ни од школе нити од породице — неопходност и значај свестране сарадње.

Родитељи су недовољно и површино заинтересовани за сарадњу и препуштају школи готово читаву одговорност за васпитавање дјеце, под мотивацијом да је то превасходна обавеза наставног особља. У случајевима када дође до пропуста у васпитању младих тада породица оптужује школу, а школа породици.

У петровачкој школи сарадња с родитељима је редовна, али не и свеобухватна. Понекад се она исцрпљује једнотрасним обавјештавањима родитеља о успјеху учењу и владању и о другим питањима на релацији школа — породица. Око школе мало се окупљају родитељи који својим знањем и способношћу могу да пруже помоћ из

разних наставних и ваннаставних области, односно не задовољава у потпуности рад школе у подизању педагошке културе код родитеља и цјелокупне друштvene средине.

ИЗВОЂАЧ РАДОВА — КОМОТАН, А НАДЗОРНА СЛУЖБА НА НИВОУ ИЗВОЂАЧА: ЗГРАДА КАСНИ

У сталном смо ишчекивању да се што прије заврши изградња школе која ће — просторно, локацијом, функцијом и квалитетом — задовољити и давишање жеље наставног особља и грађана, као и потребе савременог образовања младих нараштаја, у складу са најсавременијим педагошким захтјевима.

Извођач радова се, најкајлошт, од самог почетка показао сувише комотан, неорганизован и са оскудном међунападом, да би се, с малим изузетима, током досадашње изградње, као такав и потврђивао. Надзорна служба је, по свој прилици, на нивоу извођача — очигледно многоје је да не жури, јер објекти су, иштиште не губи што се раде од шест часова ујутро напуштају кућу и остављају дјецу саму себи. Органи овајаје ћачке куhiње у школи важно је, такође, и због безbjednosti ученичkih живота, јер се школа налази уз Магистралу коју дјеца, за вријеме великог одмора, масовно прелазе да би у оближње ресторане доручковала.

ТОПЛИ ОБРОК ЗА БУДВАНСКЕ ОСНОВЦЕ

На сједници Извршног одбора Самоуправне заједнице за социјалну и дјечју заштиту одлучено је да се у савремено опремљеној ћачкој куhiњи при Основној школи „Стјепан Митров Љубић“ организује ужина за ученике. Како овај објекат од завршетка школске зграде, већ пета година, стоји неискoriшћен, вијест о његовом активирању обрадовала ће не само бројне ученичke-путнике који долазе и најудаљенијих мјеста општине — Брајића, Побора и Светог Стефана — него и њихове родитеље, посебно one који због посла од шест часова ујутро напуштају кућу и остављају дјецу саму себи. Органи овајаје ћачке куhiње у школи важно је, такође, и због безbjednosti ученичkih живота, јер се школа налази уз Магистралу коју дјеца, за вријеме великог одмора, масовно прелазе да би у оближње ресторане доручковала.

Исхрана ће бити организована преко школе, а све трошкове рада куhiње — радне снаге, као и учешће за дјецу чији су родитељи с низим примјенима, сносије СИЗ за социјалну и дјечју заштиту и СИЗ за образовање. Иначе, за ове сврхе Фонд солидарности је још прошле године додијелио преко Црвеног крста 24 тоне намирница, које ће бити тек сада искоришћене.

У Школском центру одржана међуодјељењска такмичења

На предлог Заједнице ученика и Наставничког вијећа Школског центра за средње образовање и васпитање организована су и ове године међуодјељењска такмичења у низу дисциплина везаних за рад и живот ученика. Искуства прошлогодишњег такмичења помогла су у припремању ученика, које су ове године обавили ученици.

Дисциплине предложене за ово такмичење су израз жеља самih ученика, а систем бодовања предвидио је да свако од јељеве добија бодове без обзира на место које заузима. Пропозиције и дисциплине по којима се оптимално испуњавају ове дисциплине су: општи испуњавање разреда, рад разредне заједнице, број оправданак и неоправданак изостанака, дисциплина и изражене дисциплине мјере, општи утицај разредног и наставничког вијећа у одјељењу, учешће у ваннаставним активностима, донос јавној дјелатности Центра, успјеси ван плана и програма, уређење учионице и чување инвентара.

Ипак, и поред свега побољшаних, у овом по-љубављеном раду можемо бити задовољни високим стандардима, а нарочито разредним старјеницима, сарадњом с родитељима, ученичким самоуправљањем и радом свих стручних органа у школi.

Полако почине да се остварује жеља свих наставника да ученици у школу долазију радо, не само жељаном знањем и новим податкама, већ да би ту, у њему најближејој средини, потврдио све своје могућности, формирао своју личност, стицао пријатеље и проводио своје слободно време.

Војана Паповић

Успјех бољи него прошле године

Ако се о успјеху ученика може говорити кроз бројке, онда оне, на крају овог полугоđa у Школском центру, показују да је проценат пролазности у свим разредима већи, број изреченih дисциплинских мјера је виши, а број изоставакa сведен на толерантну границу. Тако: пролазност у првим разредима прелази 40%, у другим 50%, у III разреду, тј. на усмjerenju износи чак 71%.

Мишљења смо да бројке нијесу баш најбољи показатељи свих збивања, резултата и напора које сви субјекти у школи, а то су ученици, родитељи и наставници, улажу да би испунили своje власпитне и образовне задатке у изградњи и формирању наше социјалистичке омладине.

Још увијек у првим разредима имамо велики број ученика са по пет и више недовољних оцјена! То су, углавном, ученици који имају мања предзнања, довољан успех у основној школи, рђаве радне навике, одсуство радне дисциплине и на часу, слабу контролу и нередован контакт родитеља са школом. Већина не посjeđuje допунска тумачења градића. Иако постоје сви уčbenici за заједничке основе, они их веома мало користе, а најчешће уопште не пишу домаће задатке.

С преласком у старије разреде (око 30% прошле године није завршило први разред) ученици

се сучавају с новим проблемима: како правилно изабрати усмјеренje које одговара могућностима ученика, потребама, удруженjem рада и жељама, понекад, исувиše амбициозних родитеља? Ту се понекад јавља и проблем недостатка уџбеника, могућности реализације обавезне практике и практичног рада у ОУУР-има, обавезе изvođenja.

Не треба заборавити ни услове под којима се наставa одвија: она је, углавном, вербална, јер су огледна средства страдала у земљотресу и поплави, кабинета у згради основне школе уопште нема, а отежавајућу околнost чини и рад у поподневnoj смјени, где се последњи час завршава у 19 часова.

Ипак, и поред свега побољшаних, у овом пољubavljenom раду можемо бити задовољни високим стандардима, а нарочито разредним старјеницима, сарадњом с родитељима, ученичким самоуправљањем и радом свих стручних органа у школi.

Полако почине да се остварује жеља свих наставника да ученици у школу долазију радо, не само жељаном знањем и новим податкама, већ да би ту, у њему најближејој средини, потврдио све своје могућности, формирао своју личност, стицао пријатеље и проводио своје слободно време.

Војана Паповић

На крају, када су се, уз бурно напијање, стрепне и жеље за побједом, сабрали сви поени, с највећим бројем бодова (353) за најбоље одјељење проглашено је II. Сви ученици тог одјељења освојили су наградно путовање у слједећем полугоđu.

Много важније од побједе и награде за све такмичаре, је да се тих дана у школi осјећао њихов младалачки елан, такмичарски дух, смисао за лијепо, жеља да се испуни прва и основна дужност — учење, а то су обавезе и задаци које школа, као васпитна установа, мора да испуни.

В. П.

ЗА МЛАДЕЋЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

Франце Прешерн — наш Пушкин

Прешерн се појавио у једном преломному и значајном времену када се стварала словеначка књижевност на народном језику и када је отпочињала ренесанса словеначке књижевности и културе.

Краткотрајан Прешернов живот (1800—1849) био је пун перипетија и незгода. Његови студентски дани у Бечу (студирао је и докторирао право) били су прилично тешки. И када је завршио студије, бесплатно је морао да обавља концепцијентску службу у Јубљани, а пет пута су му враћали молбу за самосталну адвокатуру. Не само да се стално налазио у материјалним тешкоћама, него је доживљавао неуспјехе и несреће и у љубави.

СОНЕТНИ ВИЈЕНАЦ

8.

Вихор се љути стишао још није
над грудом нашом откад неста Сама;
гроб његов крију заборав и тама,
вјетар га леден са свих страна брије.

Отац распре трају ко и прије
kad Пипин јарам ставио је нама;
крвави бунт и турског ропства чама
од Витовца нас прати попут змије.

Среће и славе минули су часи,
значајних дјела нестали су дани,
умукинули су пјесме слатки гласи.

И све што вријеме досад не сахрани,
на Парнасу што расте, што се спаси —
и уздахом и сузом тек се храни.

МАГИСТРАЈЕ

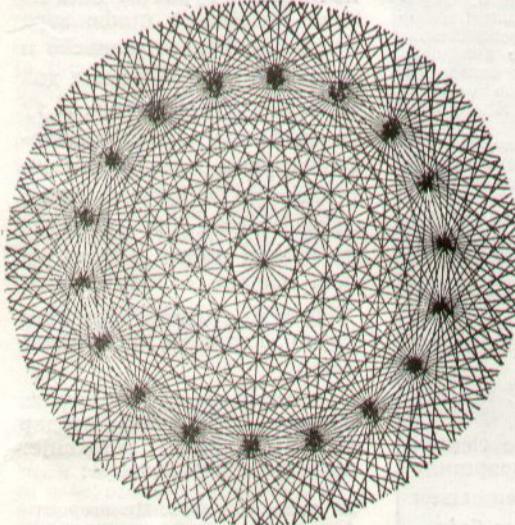
Поет твој ион Словенцу вијенац вије;
Рањена срца глас и твоје хвале.
И крв свог срца клијама су дале
Мирисне, росне руже поезије.

Из краја пису у ком сунце грије;
Цјелова жарких никад пису знале.
Око њих мук и хладне сјене пале.
Вихор се љути још стишао није!

И уздахом и сузом тек се храни:
Јадна ли цвијећа као ово моје.
Усуд га мрачни посред срца рани.

Лишће је свело, нестале су боје,
Јасноти ока поглед му не брани,
И букнути ће од љепоте своје!

Поред патриотизма и слободарства, гла вни извор и тема његовог умјетничког стваралаштва је љубав. Прешерн је био изразито еротични пјесник и наглашено еротична природа, само много тога за нас остало је неразјашњено и непознато. За многе своје савременике и противнике Прешерн је био опасни бескућник и саблажњиви пјесник, иако је он и својом еротичном поезијом отварао нове путеве словеначкој литератури

ГЕОМЕТРИЈСКА ОРНАМЕНТИКА

Овај лик складних размера добијен је цртањем свих дијагонала правилног многоугла (полигона) од 18 страница. При том су дијагонале продужене ван многоугла до једне кружнице концентричне са кружницом описаном око датог многоугла.

Франце Прешерн

и разбијао стеге црквеног мрачњаштва. Он је подигао словеначку поезију на европски ниво, обогатио је садржајно, формално и идејно, односно пројеке је револуционарно-демократском идеологијом.

На њега је најснажнији утицај оставила француска револуција. Нарочито треба истаћи Прешернов антирелигиозни и анти-црквени став, који се показује у многим ње говим пјесмама, па и у сатиричном облику „Небешка процесија“, „Шмарна гора“ и др.

Прешерн је настојао да изгради националну словеначку културу с напредним по гледима и на народном језику. Због тога је одбацио илиризам, али при томе није негирао и оно позитивно што је носио илирски покрет.

Главни елементи пјесниковог погледа на свијет су буђење и формирање националне свијести, демократизам, антирелигиозна схватања и критика тадашњих моралних односа у друштву. У пјесмама и еповима као што су „Сонетни вијенац“, „Сонети несрете“, „Крст при Савици“, „В спомен Матије Чопа“, „Здрављица“ и друге, дата је слика Прешерновог времена и пјесникова напредних, родољубивих и демократских схватања.

„Сонетни вијенац“ представља Прешернов највећи домет у поезији. У себи носи двије основне тематске компоненте — љубав и родољубље. Та два мотива се узајамно преплићу, замјењују и допуњују. Пјесник глорификује љубав, истиче је као почетак и крај човјековог живота, као најснајнију емоцију без које човјек не треба и не може да буде. „Сонетни вијенац“, када се појавио, имао је не само велико умјетничко, већ и друштвено-револуционарно дејство. У вријеме када су еротични и љубавни мотиви сматрани смртним гријехом и изједначавани са саблажњивошћу, ово Прешерново дјело значило је корак напријед у развитку словеначке литературе и културе.

Љубав је доминантни мотив и у дјелу „Крст при Савици“, епском дјелу с лирским пасажима и интонацијом. Овај романтички еп Прешерн је у посебном сонету посветио Чопу. Словеначки књижевни историчари и критичари ову значајну пјесму тумаче као тренутни слом слободоумног погледа изумученог пјесника или као симболичну алегорију пјесникове привремене резигнације или, чак, као исповијест новог и друкчијег (идеалистичког) погледа на свијет.

Прешерн је створио пјесничко дјело на народном језику и његов језик је постао полазна тачка и основа будућем словеначком књижевном језику. И он слика прошlost. Али, његова поезија уједињује и класично и ренесансно, и романтично и реалистично. Како је већ речено за његову поезију, она здружијује у себи „антички, романски-ренесансни и модерни дух са словеначким индивидуалним особеностима“. Прешерн је постао наш Бајрон, наш Пушкин или Мицкијевић, али и наш Петарка, наш Хајне или Гете,

НАЈМЛАЂИ САРАДНИЦИ

У МОЈОЈ ДОМОВИНИ

У мојој домовини
ријеке жуборе.
У мојој домовини
највисочије су горе.

у њој су све игре
занимљиве, заносне.

Њено је небо најмодрије,
а оно јарко сунце
у њој најљепше грије.

Поњује обавије
мјесечева сјајна свила.
Најдражја је и најљепша
домовина наша мила!
Татјана Илић

МОЈА МАЈКА

Очи моје мајке
су као два дивна
језера из бајке.

Моја мајка је лијена
као цвијет у коси
или пупољак у роси.
Симона Љубинић

КИША

Ој кишице кишице,
ми имамо чизмице.
Падај кишо мало јаче
ми имамо капуљаче

дјела шта радим почела
је да ме грди. Ја сам то
заслужила.
Драгана Тодоровић

Имала сам четири го-
дине. Мама је у соби на-
мјештала кревете. Ја сам
се налазила у кухињи.
Хтјела сам да пијем воде.
Виле су ми влажне руке
и сломила сам чашу. По-
слије ме је мама питала
шта сам урадила. Ја сам
рекла да нисам ништа у-
радила. Тек касније сам при-
знала да сам ја сломи-
ла чашу.
Зорана Џуџа

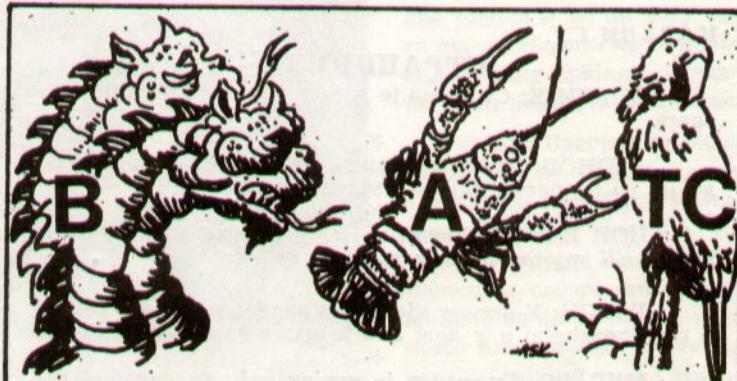
ДОЖИВЉАЈИ НА РАСПУСТУ

Када сам ишао у Бије-
ло Поље био сам у возу.
Кренули смо из Бара. Са
собом смо понијели и ма-
ло хране. Ја сам с прозора
воза гледао: планине, бра-
да, литице, велике мосто-
ве, станице и небо. Пре-
шли смо четири станице.
Када смо стигли у Бије-
ло Поље, бака и деда су
нас лијепо дочекали.
Ту је бида и моја сес-
тра од јјака. Ја сам се
сваки дан играо с мојим
другом Иваном.
Марко Пламенац

МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

НАЈСЈАЈНИЈА ЗВИЈЕЗДА

Најсјајнија међу 5.776 звијезда које се могу видjetи голим оком је, првидно, Сиријус А(Алфа Великог пса). Она се може видjetи зимских мјесеци у сазвежђу Велики пас на сјеверној хемисфери. Од нас је удаљена 8,7 свјетлосних година, а њен апсолутни сјај је 26 пута већи од Сунчевог. Сиријус има пречник од 2,4 милиона километара и масу од 4,650.000.000.000.000.000.000 тона.

Ево решења: але ВА рак ара ТС = Стара каравела (чита се здесна налијево)

ПОВОДИ

Још једном о подјели 58 станови

Да подсејтимо: у прошлом броју писали смо како је Са-моуправна интересна заједница становништва, након више мјесеци дилема, консултација и састанака, подијелила 58 станови. Радне организације добиле су 45, а појединци, махом из других мјеста, 13. Рекли смо и то да ће се за све оне који нијесу добили стан у овој згради, почети убрзо са градњом нове, како би за годину дана била завршена. Писали смо и о грађевинарима из Никшића, који су се фер понијели, одржавајући пристојну, али не и нијесу цијену за свој рад.

Но, када смо и ми, а и сви становници који треба да се уселе, мислили да је ствар окончана и да ће крајем јануара зграда бити уселењена, сада је све замршено, и рекло би се опет се „на старту“. Настао је неспоразум између „Црне Горе“, која је изводила радове, и СИЗ становништва.

Према нашој оцјени, све је регуларно завршено, и просто нам није јамно зашто Никшићани отежкују. Становници су подијељени, банка даје потребне гаранције (уосталом већина радних организација има спремне паре за станове) и уселењавање би могло да почне. Наше службе шаљу радним организацијама анексе уговора на потписивање. Међутим, Никшићани настоје да сами решавају ствари. Чак се чује да

би жељели сами продавати зграду, што је апсурдно. Они су је радили за наше потребе и на нама је да им исплатимо договорену суму. Надамо се да ћемо још једном заједно сјести и успјешно решити све неспоразуме како би зграда што прије била уселењена — кажу у СИЗ становништва.

И док се извођач радова и инвеститор препуџавају преко леђа оних који жељно чекају да уђу у нове станови.

ве, вријеме тешко пролази. Протекло је много од раније сени прошле године када је зграда добрим дјелом могла да се усели. Будући становари, посебно они који још увијек живе у приколицама и власници собама за које плаћају велике закупине, изгубили су стриљење. Није ни чудо. Потребно је да се одговорни у комуни мало енергичије заузму како би се овај спор што прије окончao.

С. Г.

Обијена апотека

По ко зна који пут у току последњих пет година обијена је апотека у строгом центру нашег града. Догодило се то крајем прошлог мјесеца, али срећом теких после днага није било.

Како смо обавијештени у Одјељењу унутрашњих послова, за сада непознато лице (вјерују се да је једно) упало је кроз прозор апотеке и почело да вршила по просторијама. Сјутрадан је извршен увијај. Саопштено нам је да из апотеке ништа није однешено. По томе што провалник није дирао металну капсу, иако је она била на видном мјесту, и по великим нереду на полицијама, претпоставља се да је у питању нарко-

ман који је хтио да се снабдије лековима како би пра-вио другог.

Г.

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Траже се надлежни

Средствима која нам дадоше наша шире друштвене заједнице и свијет ограђени су становни, из грађен је извјестan број станови и административни центри. Поглавар функционалности смо међу првим општинама у нашој земљи. За ово не само што дугујемо захвалност онима који нам помогли, него смо и обавезни да га што дуже очувамо и, у границама моћи, унапређујемо.

да ме одкупиш из Подгорице, скupisмо се неколико главара црногорских у ма-газин на Стјењиће и ту ми дадоће вјеру да не Турке из међу себе изагнати и да ће им ударити на Бијеле покладе, а договор чињасмо на Ни-кољдан пред Божић, али Црногорци преварише, на Турке не удрише. Када ја то видјех, јопета се скupisмо на Ловћен, у житницу манастир-ску, око Ђурђева дне, и ту се договорисмо да им удримо у Госпођине посте, но Госпођини пости дођоше и прођоше, а Турци остадоše здраво. И још се почеше мнозина турчи, јере их мишаše паши из Подгорице.

Када ја видјех да Црногорци не смију Турцима уложити, ја то оставим стојати до недјеље Светијех отаца, а у исту недјељу чујем ће говори народ да оне Турци скандарински послати неколико људи да ме уфате зато што сам бунуо Црногорце да своје Турке побију. Како ја то чујем, пошљем за Вука Бориловића и четири брата Мартиновића и све њима ка-јем како је и што је и ре-чим им ако неће Турке поби-ти који су међу њима да ћу се ја маћ из Црне Горе. Они одговоре да не смију уложи-ти. Онда ја узмем моју сабљу и дам је Бориловићу, а о-нијема четворици: једноме нурак, другоме двије пушке пецке сребрне, трећему ше-шану (овдје је била најпри-је написана ријеч Пивјани-нову, па је прецртана) везе-ну сребром, а четвртоме дес-сет дукатах, али они по све-му томе мене рекоше да не-ће ништо што им ја нећу дати моје људе да почну, е се бојају и они да један другога не издају. Онда ја дозо-вем Вучка Његуша, Станишу Велестовца и Марка Душиља нина и речем њима да они пођу с њима и да они први почну бити Турке. И тако по-још на Божић приђе зоре и побише Турке цетињске и неклићке који не кћеше доћи да се покрste код мене. И ту се мој момак Станиша Велес-товац рани. Али, фала Бого родици, не би му ништа него га она сачува. А бјеше га уби-ла пушка посред прсих и нож посјека по обије руке.

И буди слава ва вјек Богу који нас чува од пасје вјере. Амин“.

А прије него је истрага потурица започела, сердар Вукота је, ради „здравијег посла“, заклео главаре:

„У памет се добро, Црногорци! А ко чиња бити не најбољи, а ко изда онога те почне, свака му се сатвар скаменила.“

У кућу му пушке не висило, главе мушке не копа од пушке; рђа му се на дом расптила; за његовим трагом покажнице све кукале, довојек лагале!“

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Владика Данило о истрази потурица

Уочи Тројицина дне, на Ловћену, у глухо доба ноћи, док свако спава, владика говори сам са собом:

А ЈА ШТО БУ, АЛИ СА КИМЕ ТУ:
МАЛО РУКАХ, МАЛЕНА И СНАГА,
ЈЕДНА СЛАМКА МЕЂУ ВИХОРОВЕ,
СИРАК ТУЖНИ БЕЗ НИГДJE НИКОГА?
МОЈЕ ПЛЕМЕ СНОМ МРТВИЈЕМ СПАВА,
СУЗА МОЈА НЕМА РОДИТЕЉА,
НАДА МНОМ ЈЕ НЕВО ЗАТВОРЕНО
НЕ ПРИМА МИ ПЛАЧА НИ МОЛИТВЕ!
У АД МИ СЕ СВИЈЕТ ПРЕТВОРИО,
А СВИ ЉУДИ ПАКЛЕНI ДУХОВИ.

Тако је Његош „видио“ свога претка, владику Данилу уочи светковаша на које је сабрао Црногорце ради да говора око истраге потурица.

Да видимо шта је владика Данило записао о том догађају:

Пишем ја владику Данилу да се зна како Турке изагнасто између нас 1707. годишта. Прво, ка-

Кутак за разоноду

АНЕГДОТЕ

НЕ ЗНА КАДА ЋЕ СЕ ВРАТИТИ

Пријатељи Бориса Карлова, интерпретатора демонских ликова у филму вима страве и ужаса, испричали су о њему причу, типично за његов хумор и шкотост у ријечима.

— Да ли је госпођа Карлов код куће? — упита неки човјек који је желио да разговара са њом.

— Не.

— Дозвољавате ли да је сачекам?

— Да.

Послиje једног сата че-кања човјек се опет обра-ти Карлову:

— Можете ли ми рећи где је ваша супруга?

— На грбљу.

— А када ће се врати-ти?

— Не знам. Тамо је већ шест година.

КАЗАЛИ СУ...

СТРАШНО ЈЕ

ОВИДИЈЕ: Страшно је досадно бити поштен без разлога.

* * *

ЛЕОНОВ: Треба се бојати непријатеља из далека, да их се не бисмо бојали изблиза.

* * *

ЦОР ЕЛИОТ: Дивљење је, у ствари, наше учтићо признање другом човјеку да личи на нас.

* * *

ГАНДИ: У истину вјерујемо ако је изрекне сиромах, а повјеровашмо и у лаж ако је каже богати неваљалац.

* * *

МИРАБО: Гњаватор је човјек који ти одузима са-моћу, а не прави ти друштво.

УЗ БУКЕТ — АЛИБИ

— Припремите ми један букет — обраћа се мушикарија прдавачи у црвјарској радњи и до-даје: — Да буде раскошан...

КОМПЛИМЕНТ

— Од када вас писам ви-дио — каже један мушкарија својој познаници — невјероватно сте се изми-енили!

— На боље или на го-ре? — упита она кокетно.

— Ох, жена као ви може да се измијени само на боље!

ИМА ПРАВА, АЛИ...

— Има ли твој муж пра-ва да отвара писма која су адресована на твоје и-

ме? — пита једна жена своју пријатељицу.

— Откуда зnam — одго-вара она. — Можда и има права, али нема храбро-стии.

НОЋНЕ ПОСЈЕТЕ

— Слушајте, те ноћне посјете вашег пријатеља стварно су ми дозлогоди-де — каже газдарица ку-ћној помоћници.

— Шта, зар и код вас долази?

МАМА И ПОШТАР

— Коћemo ли да се игра-мо одраслих? — пита дјевојчица свога братића док њихов отац чита новине.

— Кођу. А како мис-лиш?

— Ja сам мама, а ти си поштар.

ПИТАЊЕ

— Тата, како се зове о-вај пут? — пита син оца.

— Аутострада Сунца.

— A кад пада киша?

Лазар Борета

— ОГЛАС

Издајем на пет година празну собу површине 15,75 m² са коришћењем WC и купатила са бојлером и лавабоом. Заједнички улаз. Паркет. Упитати за адресу у редакцији „Приморских новина“.